№ 206. 30 სეკტემბერი, სამშაბათი. 1866—1880 30 სეკტემბერი, სამშაბათი. № 206.

დროება

გამოდის ყოველ-დღე ოთხშაბათის გარდა.

რედაქცია

რეგენსტვოს-ქუჩაზე, შუა-ბაზრის თავში მარცხნივ თ. ლუარსაბ რაზუმოვისეულ სახლში, № 2.

ხელის-მოწერა

მიიღება „დროებაზე“ და „ივერიის“ რედაქციაში. გარეშე ცხოვრებულთათვის: Въ Тифлисѣ, въ редакціи „Дроэба“ и „Иверіи“

„დროება“-„ივერიის“ ფასი

	წელიწადში.	6 თვეს.	3 თვეს
„დროებაზე“ და „ივერიაზე“ ერთად	13 მან.	7 მან.	4 მ.
ცალკე { „დროებაზე“	9 მან.	5 მან.	3 მ.
ცალკე { „ივერიაზე“	6 მან.	4 მან.	2 მ

ცალკე ნომერი, „დროებისა“ ღირს 5 კაპ. „ივერიისა“ 2 მან.

ფასი განცხადებისა

დიდი ასოებით ასოზე 1 კაპ., ჩვეულებრივის ასოებით რიგზე ასოზე ნახევარი კაპ. ჩვეულებრივის ასოთი ასოზე შეოთხედი კაპ.

ოფ ხაგრიფება ფოთხოვს, რედაქციას გაუსწორებენ დ შეაწოვლენ დანაბეჭდად გამოგზავნილ წერილებს. დაბეჭდილ წერილს რედაქცია ფოსტით კერ დაუბრუნებს ავტორს.

განცხადება შ--ლება ქართულს, რუსულს და სხვა ენებზედ.

1 ენკენისთვიდამ წლის დამლევამდის

დროება

ღირს სამი მანეთი

ივერია

ოთხი მანეთი

„დროება“ და „ივერია“ ერთად

შვიდი მანეთი

ტელეგრამები

(ხალხთა შორის სააგენტოსი)

პეტერბურღი, 27 სექტ. გაზ. „ჭეროდი“ ნამდვილის წყაროდამ გვაცნობებს, რომ რუსეთსა და ჩინეთს შუა ბრძოლა აუცილებელად მოხდებაო.

ვენა, 26 სეკტემბერს. უმთავრესი სახელმწიფოები დათანხმდნენ დღეს ოსმალეთის წინააღმდეგ ძალდატანებითის საშუალებათა ხმარების თაობაზედ: არხიშელაგში ბეით უნდა ჩაებარონ რომელიმე ოსმალეთის კუთვნილი კუნძული.

ადმირალის სეიმურის ხელ-ქვეშით მეოფ ესკადრას (სამხედრო ხომალდებს) ბძანება მოუვიდა, რომ 38 საათის განმავლობაში მზათ იყვეს არხიშელაგში წასასვლელად.

ქანდაარი, 26 სექტემბერს. ქალაქში სრული მშვიდობიანობაა. ამბობენ, რომ ეიუბხანი გერატში შევიდაო.

დროების ფელეტონი, 30 ენკენისთვე

დედების ძღვენი

ჩვენს „უდედობას“--ჩვენს უბედობას
არ აეუჩივლდეთ აღარ გვარგია,
მიტომ რომ აგერ დაიწყებს მხობას
ძველი დიდების რაც ამაგია.

აღზრდა მამულის მცოდნე ერისა,
სამშობლოს შვილთა სიმხნის რძის ჭმევა,
აკვანთან „ნანა“ გმირთ სიმღერისა,
აღარ ზრდის ყრმათა, აღარ ითქმევა!

აღარ ახარებს ნორჩსა ყურებსა
მშობლურის ენის ხმა მშობლიური;
აწ აღარ უკრავს ტკბილს ჩანგურებსა
ქართველი დედის ხელი ღვთიური.

ღრმა სიყვარული, დედის ღრმა გრძნობა
აღარ უნერგავს შვილს ქვეყნის ტრფობას;
მამული შვილსა აღარ ეცნობა,
დედა არ ამცნებს მისს ავ-კარგობას.

დედის ალერსი, დედისა გული
დედა-შვილობას გამოეცალა;
„დედობის“ წმინდა მადლი და სული
ამ დროს ნაშობებს მთლად მოეშალა.

წინაპართ ღვაწლის მოთხრობა ძველი
აწ აღარ გვირზდის ჭაბუკსა სულსა;
საერო გმირის ნაღვაწლი ქველი—
აწ აღარ ვვიკვებს ყმაწვილსა გულსა.

აღარ შეაქცევს საბრალოს ყრმასა
ერის დიდების მშობი დედუა;
მამულის სვეზე თვით დედას ბრმასა
არ ესირცხვება,—შვილი რომ ყრუა.

აწ არ აპურებს ჩვილსა არსებას
დავითისა და რუსთველის ქნარი,
აღარ უმარხავს სამშობლოს მცნებას
მშობლის მშობლური გრძნობა ნარ-
ნარი.

ძმობის, ერთობის სულით აღვსილი
დედის გარემო მთლიე ატმოსფერა,
აწ არის მათგან ერთობ გაცლილი
და გაყინული სათვისო კერა.—

დაიწყებიათ ქეთევანები,
სოფიოები, მარიამები,
ან თამარები სათაყვანები,
ან ნინოები—მხნე—ნაწამები;—

აღარც იზრდება ჭიმჭიმელები,
არც ევთვიმები მთაწმინდელები,
თონიკევები--მტერთ--მომწყვლელები
ქართველის შვილები უწინდელები!

აღარ გამოდის აწ რუსთველები,
ან მოსეები, ან სარგისები,
ან სულხანები—ლექსთ--მკონელები,
ან ვახუშტები ძეგლის ღირსები,

არც ვახტანგები ზორგასლანები,
ან დავითები—ალმშენებლები,
კვლავ ვახტანგები სჯულის-მძღვანები,
ან ერეკლები მტერთ—მგერებლები!..

დედის წიაღი, შვილის შემტკბობი,
დედისა სახე, ღიმილით მტკბარი,
დედისა ენა, მადლით დამპყრობი,
აწ ამ დედებში აღარსად არი!

სიტყვაში სიტკბო, ხელში საქმნარი,
ჯკუაში ცოდნა მართებულისა,
ქცევაში სიბრძნე, წყნარ-უკვეხარი,
გულში წამება წმიდის რჯულისა,

ჰაზრში მამული, სახლი და შვილი,
განსჯაში—რწმენა წარმატებისა,
ფიქრში ერის სვე, ერის წადილი
სულში ბეჭედი ღვთის ხატებისა...

სტამბოლი, 26 სექტ. გაზ. „ბეგეგს“ სწერენ სტამბოლიდამ, რომ უკანასკნელი ნოტა ოსმალეთისა ესსიმ ფაშის დაწერილი არისა.

დაფლული განძი

ტფილისი, 29 ენკენისთვე.

მოგეხსენებათ, როცა ჩვენმა თავად-ასნაურობამ ჩამორთმეულ ყმების მაგიერ რუსეთის მმართებლობისაგან მიიღო ხვედრი ფული, მაშინ მან უწყებული % ერთის ქველურის და საშვილის-შვილოდ დაუვიწყარის საქმისათვის გადასდვა, ეს საქმე გახლდათ—ეკონომიურის მდგომარეობის გაასუმჯობესებლად ბანჯის დაარსება, რომელიც კიდეც მოიყვანეს სასურველ ბოლოამდი და მისგან უკვე ღირსეულ ნაყოფსაც იღებენ.

მაგრამ ბანკების დაარსებისათვის ფულების გადადებისათანავე თავად-აზნაურობის ერთმა წილმა, სამეგრელო-ლეჩხუმისამ, მოისურვა მეორე სასახელო საქმის გაკეთება, რომლის მნიშვნელობა პირველისას, თუ არ გადააჭარბებს, უკან მაინც არ ჩამორჩება.

ეს საქმე გახლავთ სკოლების დაფუძნება, რომლისთვისაც სამეგრელო-ლეჩხუმის თავად-აზნაურობამ ყმების მაგიერ მიღებულ ფულებისაგან ბანკისათვის დადებულ 10% კიდევ 2 პროცენტი მიუმატა და დღე-დღეზე ლამოდა მისს დანიშნულებისამებრ მოხმარებას. მაგრამ ეს ფულები რაღაც უცნაურის მანქანებით ხელიდამ გაუსხლტა თავიანთ პატრონებს.

ქუთაისის ნაგუბერნატორალმა გრაფმა ლევაშოვმა მოუყარა თავი რამდენიმე გაიძვერა მეგრელ-ლეჩხუმელ თავად-აზნაურებს, შეადგინა მათგან კომისია, რომელსაც სპარსულის პოლიტიკისამებრ მოქცევის შემდეგ უბრძანა ოქმის შედგენა ზემოხსენებულის ფულების ქაეკასიის აქციათა მხრის პრიკაზში შეტანის თაობაზე. ამისთანა პირებისაგან შემდგარი კომისია, რასაკვირველია, დაემორჩილა ლევაშოვის ბრძანებას. ასე, ამ რიგად, სკოლების დასაფუძნებლად გადადებულ ფულებს პატრონების უნებურად პრიკაზის უჯრებში ამოაყოფინეს თავი. ლეჩხუმლებმა მოახერხეს თავიანთი წილის გატანა, მაგრამ მეგრელების (სულ 60,000-მდე მან.) კი დღესაც აწყვია იქ სრულიად უსარგებლოდ, თუ რასაკვირველია, სარგებლობას არ დავარქმეთ იმას, რომ აბ ფულების პროცენტებით იზრდებიან სამეგრელოს ხუთიოდე უმდიდრესი თავად-აზნაურების შვილები, რომელთაც უამისოდაც შეუძლიათ თავიანთი შვილების აღზრდა.

ამ ნაირად, ჩვენდა სამწუხაროდ უნდა აღვიაროთ, რომ ეს ფულები დღეს დაფლულს განძს ემსგავსება, თუმცა მისი ხელ-ახლავ ხელში ჩაგდება ძალიან ადვილია იმის პატრონ მეგრელთათვის, ოღონდ კი ერთ-ხმად სურვილი აღმოიჩინონ ამისთვის.

საკმაოა მხოლოდ შეადგინონ ოქმი ზემოხსენებული ფულების უკან დაბრუნების სათხოვნელად და თავიანთ წინამძღოლების საშუალებით შეიტანონ იგი სათანადო დაწესებულებაში, რომელიც ვერ შესძლებს მათთვის უარის თქმას.

სრული იმედი გვაქვს, რომ სამეგლოს პატივცემული თავად-აზნაურობა ასეც მოიქცევა, იმიტომ უფრო, რომ ეხლა ჩვენ გვაქვს **საქართველოში წერა-კითხვის და პირველ-დაწყებითი სწავლის გამავრცელებელი საზოგადოება**, რომელიც, უეჭველია, დიდის სიამოვნებით იკისრებს ამ ფულებით მათთვის სასურველთ სკოლების დაფუძნებას და მართვას. და რომ ეს საზოგადოება კარგათ და სვინიდისიანად წარმართავს ამ ქველურ საქმეს, ამას, ჩვენის აზრით, თქმაც არ ეჭირვება.

ჯ.

ახალი ამბები

ჩვენ გვაცნობებენ, რომ, რადგან ქუთაისის გუბერნიის სოფლის მასწავლებელთა კრებას არ მიუღია ბატ. სემიონოვის წინადადება, რომ რუსული ენის სწავლება სოფლის სკოლებში ყმაწვილების შესვლისათანავე დაიწყონ (სიტყვების ზეპირად სწავლა) და რადგან კრებას ამის წინააღმდეგ გარდაუწყვეტია, რომ რუსული ენის სწავლა მხოლოდ მეორე წლის ნახევრიდამ დაიწყონ, ამის გამო ბატ. სემიონოვს მოუთხოვნია, რომ იმის წინადადება და განსაკუთრებული აზრი ცალკე იყვეს შეტანილი პროტოკოლში იმ განზრახვით, როდესაც ამ საგანზე პოპეჩიტელის რჩევაში იქნება სჯა, იქ დავიცავ ჩემს აზრსაო.

ამ ჟამად ასე, განუმარტებელად

ეროვნული ბიბლიოთეკა

მოგვყავს ეს ამბავი, რადგან იმედი გვაქვს, რომ ამ მოკლე ხანში, როგორც ბატ. სემიონოვის ამ გასაკვირველს და ახირებულს წინადადებაზედ, აგრეთვე მთელის კრების გარდაწყვეტილების შესახებ ჩვენ უფრო დაველაპარაკებით მკითხველებსა.

* * *

Бакъ. „ქავკაზ“-ის **Абхазели** კორრესპონდენტი იწერება, რომ გავლილ აგვისტოს თვის 17 დაბა **Ткварчелში**, მაზრის უფროსის მოწვევით, მოგროვილი იყვნენ **Абхазетის** და **Самурзаканоს** კეთილ-შობილნი ქურდობის მოსპობის თაობაზედ მოსალაპარაკებლად. ამ ყრილობაზე ღენ. თ. **Григолъ Чарвашидзе** მიუცია დამსწრეთათვის წინადადება, რომ, რადგან უმთავრესი მიზეზი ქურდობისა არის უმეცრება და ურიგოთ გაგებული თავ-მოყვარეობა, რადგან სკოლა და სწავლა დაგიხსნისთ თქვენ ამ ნაკლულევანებათაგან, ამის გამო გირჩევთო, რომ „საქართველოში წერა-კითხვის გამავრცელებელ საზოგადოების“ წევრად ჩაეწეროთო.

ეს აზრი აქ შეკრებილთ ძალიან მოსწონებიათ, ბევრს აქვე გამოუცხადებია საზოგადოების წევრად ჩაწერის სურვილი და ზოგიერთებს უკისრნიათ სხვა წევრების მოგროვებაც. **Корреспондентს** იმედი აქვს, რომ ასი ახალი წევრი მაინც მიემატება ხსენებულ **Азоგადოებას** მარტო **Абхазетидамо.**

* * *

Бакъ. „**Биржа**“-ში (№ 252) დაბეჭდილია **Профессорის** მენდელეევის ვრცელი სტატია **Бакъ**ის ნავთის შესახებ. მეცნიერი ავტორი ამ სტატიისა ამბობს, რომ მთელს დედა-მიწაზე არსად არ მოიპოვება ისეთი მდიდარი და უხვი წყაროები ნავთისა, როგორიც არის **Кавказиაში**. **Бакъ**ის გარდა ნავთი მოიპოვება კიდევ **Кубан**ის მაზრებში, **Поти**სა და **Батум**ს შუა, **Тифлис**ისა და **Поти**ს გზაზედ, აგრეთვე რამდენსამე ალაგას **Тифлис**ის გუბერნიაში და სხვ.

ამას გარდა არც **Пенсилванია**ში და არც სხვაგან სადმე ისეთი კარგი პირობები არ არის ამ ნავთის შესამუშავებლად და გასასაღებლად, როგორც **Кавказиа**ში. მხოლოთ ფული, ცოდნა და მხნეობა აკლია ამ საქმის წაყვანასაო.

ქუთაისის მასწავლებელთა კრება

24 **ენკენისთვეს.**

Дღეს, ერთი სამაგალითო გაკვეთილის მიცემის შემდეგ, კიდევ წარმოსთქვა მეორე ლექცია ბ. **Семеонოვმა** **Аქაურს** ორ-კლასიან **Скოლა**ში. ამ ლექციაში მოიყვანა იმან **Адам**ენსკის და **Песталоцის** აზრები შესახებ ხუთი გრძნობის **Дანიშნულებ**ისა და **Мნიშვნელობ**ისა. **Შემდეგ** გადავიდა **Темперамент**ების **Аღწერ**აზე. **Сთქვა** რამდენიმე სიტყვა **Психологიიდამ**. **Ყველა** მისი სიტყვა ძლიერ **Сასიამოვნო** და **Сასარგებლო** იყო **Мსმენელებ**თათვის.

Сალამოს **Баასი** იყო **Рუსული** ენის, **Арითმეტიკ**ის და **ქართულ** ენის **Программ**ის **Дანხილვა**ზე. **Ამ** **Сალამოს** **ერთობ** **Бევრი** **Гარეშე** **ხალხი** **მოვიდა** **და** **ნამეტურ** **ქალბატონება.**

Პირველათ **მოითხოვეს** **კომისიისა**გან **შედგენილ** **Программ**ებზე **ჰაზრი** **Сახალხო** **Скოლ**ების **Масწავლ**ებელთა**გან**. **Ყველამ** **ერთ-ხმათ** **Дანაცხადეს**: **ორი** **წელიწადი** **ყველაფერ**ის **Сწავლ**ება **უნდა** **იქმნეს** **დედა-ენ**აზე, **მეორე** **წელს** **მეორე** **ნახევარი** **წლიდამ** **თითო** **Сაათი** **უნდა** **იქმნეს** **Дანიშნული** **რუსული** **სიტყვ**ების **Дასასწავლ**ელად. **Მესამე** **წლიდამ** **უნდა** **იქმნეს** **დაწყებული** **რუსული** **ენ**ის **Შესწავლ**ა, **Мაგრამ** **ისე** **როგორც** **სხვა** **ენ**ებს **Сწავლ**ობენ **ჩვენ** **Сასწავლ**ებლებში.

Ეს **ჰაზრი** **იყო** **ყველა** **Масწავლ**ებელთა, **და** **ამ**ზე **შედგენილი** **Программ**აც **მიიღეს** **შეუშლ**ელად.

Бოლოს, **Дირექტორ**მა **Марსოვ**მა **გამოუცხადა**: „**ხომ** **არავ**ის **ნებავს** **გარეშე** **პირთაგან**ს **გამოსთქვ**ას **თავ**ისი **ჰაზრი**?“

Бარეშე **პირთაგან**მა **ბ. Иაკ. Ფხაკაძ**ემ **ილაპარაკა** **Бევრი**, **Бევრი** **Мოსაზრ**ება **მოიყვან**ა, **რომ**ელიც **ყველ**ამ **კარგ**ად **ეცით** **ნამეტნ**ავად **ხშირ**ად **ურევდ**ა **ბ. Сემენოვ**თან **ლაპარაკ**ის **Дროს** **Сიტყვ**ებს: **подагогическая эрунда педагогическая чепуха** **და** **სხვ.** **Бევრი** **Мართალ**ი **სთქვ**ა, **Мაგრამ** **ისე** **უზრდელ**ათ **ილაპარაკ**ა, **რომ** **ყველ**ა **Мსმენელ**ებზე **ძლიერ** **ცუდ**ი **შთაბეჭ**დილება **მოახდ**ინა.

ბ. Сიმონოვმა **გამოიწვ**ია **ადგილ**ი**დამ** **ერთ**ი **Масწავლ**ებელი **სალაპარ**ა**კოდ.**

ბ. Сემ. Роგორ **ასწ**ავლით **თქვ**ენ **შაგირდ**ებს **Сაზოგადო** **ისტორ**იას **Скოლ**ა**ში**? **Бაქვსთ** **თუ** **არა** **ეს** **Сაგან**ი **თქვ**ენ **ქართულ** **ენ**აზე?

Масწავლებელი. **Дღეს** **თუმ**ცა **არ** **არ**ის, **Мაგრამ**, **თუ** **ნ**ება **მოგვ**ეცება, **Мალე** **გამ**ოჩნდება **მ**ისი **Შემდგენ**ელი **ან**უ **მთ**არგმნელი.

ბ. Сემ. Роგორ **ასწ**ავლით **თქვ**ენ **შაგირდ**ებს **გეომ**ეტრ**ია**ს? **ხომ** **არა** **გაქ**ვსთ **თქ**ვენ **ქართ**ულ **ენ**აზე **გეომ**ეტ**რ**ია?

Масს. **Ისევ** **პირ**ველ**ის** **მ**გავსი **მიგ**ებ**ა** **მ**ისცა.

ბ. Сემ. **Мითხ**არით **სინ**ი**დ**ისით **და** **დაუფ**არავ**ათ** **ეს** **ზ**ემ**ოხ**სენ**ებ**ული **Сაგ**ნ**ები** **რ**ომ**ელ** **ენ**აზ**ე** **შეგ**ი**ძ**ლ**ია**თ** **თქ**ვ**ენ** **უფ**რ**ო** **ად**ვ**ილ**ად **გ**ა**რ**დ**ას**ცეთ: **ქ**ა**რ**თ**ულ**ზ**ე, **თ**უ **რ**უ**ს**ულ**ზ**ე? **Роდ**ესაც **Шაგ**ირ**დ** **გ**ა**ა**ი**ა**ვ**ებ**ს **თ**ქ**ვ**ენ **Скоლ**ას, **Შემ**დ**ეგ** **რ**ომ **Сხვ**ა **და** **Сხვ**ა **წ**ი**გ**ნ**ებ**ი **მ**ო**ი**თ**ხ**ოვ**ოს **მ**ა**გ**ალ**ი**თ**ებ**რ**: **ეკ**ონ**ომ**ი**უ**ر**ი, **გ**ეო**გ**რ**ა**ფ**ი**ა, **ის**ტ**ო**რ**ი**ა, **და** **Сხვ**ა **ამ**ის**თ**ან**ა**ებ**ი, **შ**ე**უ**ძ**ლ**ი**ა **ი**მ**ო**ვ**ოს **ქ**ა**რ**თ**ულ**ს **ენ**აზ**ე.

Масწ. **Წ**ინ**ე**თ **ეს**თ**ქ**ვ**ი** **და** **ეხ**ლ**ა**ც **ვ**ი**ტ**ყ**ვ**ი, **თ**უ**მ**ცა **ყ**ვ**ე**ლ**ას** **ვ**ერ **ი**მ**ო**ვ**ის** **დ**ღ**ეს**, **მ**ა**გ**რ**ა**მ **მ**ა**ლ**ე **გ**ა**მ**ო**ჩ**ნ**დ**ებ**ი**ან. **Არ**ც **ის**ე **ღ**ა**რ**ი**ბ**ი**ა **ჩ**ვ**ე**ნ**ი** **ქ**ა**რ**თ**ულ**ი **ლ**ი**ტ**ერ**ა**ტ**ურ**ა. **მ**ე **რ**უ**ს**ულ **ენ**აზ**ე** **თ**უ **მ**ე**ა**დ**ვ**ი**ლ**ებ**ა **გ**ა**რ**დ**ა**ც**ემ**ა, **ეს** **მ**ი**ტ**ომ **რ**ომ **ქ**ა**რ**თ**ულ**ი **ა**რ**ა**ვ**ის** **უ**ს**წ**ავ**ლ**ებ**ი**ა **ჩ**ემ**თ**ვ**ის** **ა**რ**ც** **ე**რ**თ** **Скоლ**ა**ში.**

ბ. Сემ. **მ**ე **ვ**ი**ც**ი **ე**რ**თ**ი **კ**ა**რ**გ**ად** **ნ**ა**ს**წ**ავ**ლ**ი** **მ**ღ**ვ**დ**ე**ლ**ი**, **რ**ომ**ელ**ს**ა**ც **Сთ**ხ**ო**ვ**ეს **დ**ა**ს**ა**ფ**ლ**ა**ვ**ებ**ის **Дრ**ოს **ქ**ა**რ**თ**ულ**ი **Сიტ**ყ**ვ**ის **თ**ქ**მ**ა. **Ქ**ა**რ**თ**ულ** **ენ**აზ**ე** **მ**ან **Сიტ**ყ**ვ**ა **ვ**ერ **Сთ**ქ**ვ**ა **და** **რ**უ**ს**ულ**ა**თ **კ**ი **მ**შ**ვ**ე**ნ**ი**ერ **Сიტ**ყ**ვ**ას **ი**ტ**ყ**ო**დ**ა. **Თ**უ **კ**ი **ა**ს**ე** **გ**ე**ა**დ**ვ**ი**ლ**ებ**ა**თ **რ**უ**ს**ულ**ი** **ენ**ა, **ის** **ა**რ **Сჯ**ობ**ი**ა, **რ**ომ **Сაგ**ნ**ებ**ი**ც** **ამ**აზ**ე** **ეს**წ**ავ**ლ**ო**თ?

მ. დ. ღამბაძიძე. **ეს** **Сიტ**ყ**ვ**ებ**ი** **ა**რ**ა**ფ**ერ**ს **ა**რ **ა**მ**ტ**კ**ი**ც**ებ**ს. **მ**ე**ც** **ი**მ **Сემ**ინ**ა**რ**ი**ა**ში **მ**ა**ქ**ვ**ს** **კ**უ**რ**ს**ი** **გ**ა**თ**ა**ვ**ებ**ულ**ი, **Сა**დ**ა**ც **ი**მ **თ**ქ**ვ**ენ **მ**ო**ხ**ს**ე**ნ**ებ**ულ **მ**ღ**ვ**დ**ე**ლ**ს** **გ**ა**უ**თ**ა**ვ**ებ**ია **კ**უ**რ**ს**ი**. **მ**ა**რ**თ**ალ**ი**ა**, **ზ**ო**გ**ი**ერ**თ**ი **Сა**უ**ბ**ა**რ**ი **რ**უ**ს**ულ**ა**დ **უ**ფ**რ**ო **მ**ე**ა**დ**ვ**ი**ლ**ებ**ა, **ვ**ინ**ე**მ **ქ**ა**რ**თ**ულ**ა**თ, **მ**ა**გ**რ**ა**მ **რ**ა**ტ**ომ? **Иმ**ი**ტ**ომ **რ**ომ **Сწ**ავ**ლ**ა**ში **დ**ა**ვ**რ**ჩ**ი **თ**ო**რ**მ**ე**ტ**ი **წ**ელ**ი**; **ამ** **თ**ო**რ**მ**ე**ტ** **წ**ელ**ში** **ა**რ**ა** **თ**უ **გ**ვ**ა**ს**წ**ავ**ლ**ი**დ**ნ**ენ **ქ**ა**რ**თ**ულ** **დ**ე**დ**ა-**ენ**ას, **ა**რ**ა**მ**ე**დ **გ**ვ**ი**შ**ლ**ი**დ**ნ**ენ **ქ**ა**რ**თ**ულ** **ლ**ა**პ**ა**რ**ა**კ**ს**ა**ც; **და** **თ**უ **წ**ა**მ**ო**გ**ვ**ც**ე**დ**ებ**ო**დ**ა **ქ**ა**რ**თ**ულ**ი **Сიტ**ყ**ვ**ა, **კ**ი**დ**ე**ც** **დ**ა**გ**ვ**ს**ჯ**ი**დ**ნ**ენ! **რ**ა **გ**ა**ს**ა**კ**ვ**ირ**ვ**ე**ლ**ი**ა, **რ**ომ **ა**მ**ის** **შ**ემ**დ**ე**გ** **ქ**ა**რ**თ**ულ**ი **ა**რ **ი**ც**ო**დ**ეს** **კ**ა**ცმ**ა **კ**ა**რ**გ**ად** **დ**ა **უ**ც**ვ**ე**თ **რ**უ**ს**ულ**ზ**ე**დ. **ამ** **უ**ც**ო**დ**ინ**ა**რ**ობ**ის** **მ**ი**ზ**ე**ზ**ი **თ**ვ**ი**თ**ონ** **ქ**ა**რ**თ**ულ** **ენ**ა**ში** **ა**რ **ა**რ**ის** **დ**ა **ა**რ**ც** **ი**მ**ა**ში, **რ**ომ **ქ**ა**რ**თ**ულ** **ენ**ა**ზ**ე**დ** **ს**რ**ულ**ე**ლ**ებ**ი**თ **ა**რ**ა**ფ**ერ**ი **მ**ო**ი**ძ**ი**ებ**ა!...**

Ამას **შ**ემ**დ**ე**გ** **წ**ა**რ**მ**ო**ს**თ**ვ**ა** **ბ. კირილე ლორთქიფანიძემ** **მ**შ**ვ**ე**ნ**ი**ერ **Сიტ**ყ**ვ**ა, **რ**ომ**ლ**ი**თ**ა**ც **ბ**ა**ტ**ო**ნ**ი **Сემ**ი**ონ**ოვ**ის** **Сიტ**ყ**ვ**ებ**ი** **ფ**ა**ქ**ტ**ურ**ა**დ** **დ**ა **ა**შ**კ**ა**რ**ა**დ** **გ**ა**ა**მ**ტ**ყ**უ**ნ**ვ**ნ**ა. **ეს** **Сიტ**ყ**ვ**ა **მ**შ**ვ**ე**ნ**ი**ერ**ა**დ** **დ**ა**წ**ყ**ო**ბ**ილ**ი, **მ**ო**ს**ა**ზ**რ**ებ**ულ**ი **დ**ა **გ**ა**ს**ა**გ**ებ**ი** **ი**ყ**ო**. **Иმ**ან **ყ**ვ**ე**ლ**ა** **Мსმ**ენ**ელ**ებ**ი** **ი**ს**ე**თ**ს** **ა**ღ**ტ**ა**ც**ებ**ა**შ**ი** **მ**ო**ი**ყ**ვ**ა**ნ**ა**, **რ**ომ **ე**რ**თ**ა**დ** **დ**ა**ი**ძ**ახ**ებ**ს**: „**ბ**რ**ა**ვ**ო**! **ბ**რ**ა**ვ**ო**!“

Бოლოს **წ**ა**ი**კ**ით**ხ**ეს** **პ**რ**ო**გ**რ**ა**მ**მ**ებ**ი. **Пროგრამმ**ების **წ**ა**კ**ით**ხ**ვ**ის** **შ**ემ**დ**ე**გ**ა**ც **Сთ**ქ**ვ**ა **ბ. კირილე ლორთქიფანიძემ** **Сიტ**ყ**ვ**ა, **რ**ომ**ლ**ი**თ**ა**ც **ა**მ**ტ**კ**ი**ც**ებ**დ**ა **რ**უ**ს**ულ **ენ**ის **პ**რ**ო**გ**რ**ა**მ**მ**ის **უ**ვ**ა**რ**გ**ი**ს**ო**ბ**ას. **Ყ**ვ**ე**ლ**ა** **დ**ა**თ**ა**ნ**ხ**მ**დ**ა **მ**ი**ს**ი **შ**ე**ნ**ი**შ**ვ**ნ**ის **Сინ**ა**მ**დ**ვ**ი**ლ**ე**ზ**ე**დ **დ**ა **გ**ა**რ**დ**ა**ს**წ**ყ**ვ**ი**ტ**ეს **შ**ე**ს**წ**ო**რ**ებ**ა **რ**უ**ს**ულ**ი** **ენ**ის **პ**რ**ო**გ**რ**ა**მ**მ**ის. **Цო**ტ**ა** **ბ**ა**ა**ს**ის** **შ**ემ**დ**ე**გ**, **მ**ა**რ**ს**ო**ვ**მ**ა **Сთ**ქ**ვ**ა:

„**რ**ა**ც** **შ**ე**ი**ძ**ლ**ებ**ო**დ**ა **ა**მ **ც**ო**ტ**ა **ხ**ან**ს**, **ჩ**ვ**ე**ნ **ა**რ **დ**ა**გ**ვ**ი**კ**ლ**ია **ჩ**ვ**ე**ნ**ი** **შ**რ**ო**მ**ა** **ი**მ **მ**ი**ზ**ნ**ის** **ა**ს**ა**ს**რ**ულ**ებ**ლ**ად, **რ**ა **მ**ი**ზ**ა**ნ**ი**ც**

Сსენი **ყ**ვ**ე**ლ**ა** **ამ**კ**ობ**დ**ა** **ქ**ა**ლ**ს**ა,**
ქა**ლ**ს**ა** **დ**ე**დ**ა**ს**ა** **დ**ა **ქ**ა**ლ**ს**ა—ც**ო**ლ**ს**ა;**
ესვ**ე** **უ**ხ**ელ**დ**ა **მ**ა**თ**ს **შ**ვ**ი**ლ**ებ**ს **თ**ვ**ა**ლ**ს**ა,
Аცნ**ობ**დ**ა** **მ**ა**მ**უ**ლ**ს, **მ**ო**ძ**მ**ეს** **დ**ა **ტ**ო**ლ**ს**ა.**

Аწ **რ**ა**ს**ა **ვ**ხ**ედ**ა**ვ**თ?—**Аხ**ლ**ა** **დ**ე**დ**ებ**ი**
Бზა **დ**ა**ბ**ნ**ე**ულ**ად** **შ**ფ**ო**თ**ვ**ენ **დ**ა **ბ**ო**რ**გ**ვ**ენ,
ქა**რ**გ**ს**ი **ჩ**უ**მ**ებ**ი**, **ა**ვ**ს**ი **ყ**ბ**ე**დ**ებ**ი,
მტ**რ**ებ**ს** **თ**ა**ვ**ს**ა** **ხ**ს**ნ**ი**ან, **მ**ო**ყ**ვ**რ**ებ**ს**ა **ბ**ო**რ**კ**ვ**ენ.**

ჭკ**უ**ი**თ** **დ**ე**დ**ო**ბ**ა, **გ**ულ**ი**თ **დ**ე**დ**ო**ბ**ა
Шიქრ**ს**ი**ც** **მ**ო**ს**ე**ლ**ო**დ**ეს**თ **ა**რ**ა** **მ**გ**ონ**ი**ა;**
მა**რ**ტ**ო** **ჩ**ა**ს**ა**ხ**ვ**ა** **დ**ა **მ**ა**რ**ტ**ო** **შ**ობ**ა**
Лირ**ს**ი **დ**ე**დ**ო**ბ**ა **ი**მ**ა**თ **გ**ო**ნ**ი**ა.**

Сად **ა**რ**ის** **დ**ე**დ**ა,—**с**ად **ა**რ**ის** **შ**ვ**ი**ლ**ი!**
Шვი**ლ**ს **დ**ე**დ**ა **ა**ხ**ლ**ა **ა**რ**ც** **ე**კ**ა**რ**ებ**ა;
Сხვ**ა**გ**ან** **ა**ქ**ვ**ს **ა**ხ**ლ**ა **ვ**ა**ლ**ი **დ**ა **წ**ი**ლ**ი,
Шვი**ლ**ის **მ**ო**დ**გ**ომ**ჯ **მ**ა**ს** **ე**ზ**ა**რ**ებ**ა.

Шვი**ლ**ი**ს**ა **მ**ო**ვ**ლ**ა**, **შ**ვ**ი**ლ**ის** **შ**ე**ქ**ც**ე**ვ**ა
ვი**ღ**ა**ც** **Сხ**ვ**ი**ს**ა**თ**ვ**ის** **ა**უ**კ**ი**დ**ი**ა,
Თვ**ი**თ **კ**ი **დ**ე**დ**ო**ბ**ის **ვ**ა**ლ**ს**ა** **ე**ქ**ც**ე**ვ**ა,
მი**რ**ბ**ის** **გ**ლ**ა**ხ-**ვ**ნ**ებ**ა**თ **გ**ა**ნ**ა**კ**ი**დ**ი**ა.

ხმ**ა** **დ**ე**დ**ო**ბ**ის**ა **გ**ულ**ს** **ჩ**ა**უ**ლ**რ**ჩ**ვ**ი**ა,
მა**მ**უ**ლ**ი**ს**ა**კ**ენ **უ**ქ**მ**ნ**ი**ა **ზ**უ**რ**გ**ი,**
რა**ც** **რ**ა**მ** **გ**ა**რ**ს **ხ**დ**ებ**ა, **ვ**ერ **შ**ე**უ**ტ**ყ**ვ**ი**ა,—
Თვ**ი**თ **ზ**ი**ს** **უ**ნ**ა**ღ**ვ**ლ**ო, **უ**რ**ჯ**ე**ლ**ი, **უ**რ**გ**ი!

Უგულ**ო** **ყ**ო**ფ**ა, **უ**ა**ზ**რ**ო** **ქ**ც**ე**ვ**ა,
Сამშ**ობ**ლ**ო**ს**ა**გ**ან** **გ**ა**ნ**ზ**ე** **გ**ა**დ**გ**ომ**ა,
Цრ**ო** **ტ**რ**ფ**ი**ა**ლ**ებ**ის **ა**ნ**გ**ა**რ**ი **ხ**ვ**ე**ვ**ა,**
Თა**ვ**-**დ**ა**ს**ა**მ**ც**რ**ო**ბ**ი** **ხ**ვ**ე**ფ**ნ**ა **დ**ა **ძ**ვ**რ**ო**მ**ა;**

Ოჯა**ხ**ის **ვ**ა**ხ**შ**ი**თ **მ**ო**რ**თ**ვ**ა, **მ**ო**კ**ა**ზ**მ**ა,
Უნდ**ო**თ **მ**ე**ჯ**ლ**ის**ში **ც**მ**უ**კ**ვ**ა-**ყ**უ**ნ**ც**ულ**ი,
Ღა**მ**ე**ებ**ის**ა **ს**ა**ხ**ლ**ს** **გ**ა**რ**ე**თ** **დ**ა**ზ**მ**ა,**
შინ **წ**ყ**ო**რ**ომ**ა, **ჭ**უ**ხ**ვ**ა, **ქ**მ**რ**ებ**თ**ან **კ**უ**ნ**ტ**ულ**ი;**

მო**ს**ა**მ**ს**ა**ხ**ურ**ე**თ **ტ**ა**ნ**ჯ**ვ**ა, **შ**ი**შ**ხ**ა**რ**თ**ი,
სა**გ**რ**ძ**ნ**ობ**ელ**თ **ა**მ**ლ**ის **მ**ა**რ**ა**დ** **ჩ**ი**ვ**ი**ლ**ი,
ნდ**ო**მ**ა** **უ**ზ**ო**მ**ო** **დ**ა **უ**კ**უ**ლ**მ**ა**რ**თ**ი,
Иშტ**ა**ზ**ე** **ქ**ო**ქ**ლ**ვ**ა, **წ**ი**ვ**ი**ლ**-**კ**ი**ვ**ი**ლ**ი;**

მო**ჩ**ე**მ**ა**რ**ო**ბ**ა, **თ**ა**ვ**ის **კ**ე**რ**ძ**ო**ბ**ა,
Бულ**ის** **ს**ი**ქ**ვ**ა**ვ**ე** **დ**ა **გ**ა**ქ**ს**უ**ებ**ა,
ჭო**რ**ვ**ა, **ძ**ა**გ**ებ**ა, **Сხ**ვ**ა** **ო**ჯ**ა**ხ**თ** **გ**მ**ო**ბ**ა,**
მა**რ**თ**ლ**ი**ს**თ**ვ**ის **კ**ვ**ი**ნ**ტ**ვ**ა, **რ**ჩ**ო**ლ**ა** **ხ**უ**ე**ბ**ა;**

ბი**წ**ი**ერ** **ე**ნ**ებ**ა**თ** **თ**ა**ყ**ვ**ა**ნ**ის**-**ც**ე**მ**ა,
Წი**ნ**დ**ის** **გ**რ**ძ**ნ**ობ**ის**ა **უ**გ**ულ**ებ**ლ**ო**ბ**ა,
არ**ც** **ს**ი**წ**ყ**ნ**ა**რ**ე, **ა**რ**ც** **ქ**ა**ლ**უ**რ**ი **კ**დ**ე**მ**ა...
ქა**ლ**წ**ულ**-**ყ**რ**მ**ა**თ **ს**ულ**ის** **გ**ა**მ**ფ**უ**ჭ**ებ**ლ**ო**ბ**ა,**

ვი**გ**ი**ნ**დ**ა**რ**ებ**ის **ს**ა**ხ**ა**დ**ე**ლ**ს **ფ**რ**ე**ნ**ა,**
წა**რ**ა**მ**ა**რ**ებ**ის **უ**გ**ნ**ო **ლ**ი**კ**ლ**ი**კ**ი,
Ყა**ლ**ბ-**გ**რ**ძ**ნ**ობ**ა**თ **ს**ა**ხ**ის **მ**ზ**ა**კ**ვ**რ**ულ**ი **ფ**ე**ნ**ა,
Თვ**ი**ს**ი **ე**ნ**ის** **უ**შ**ნ**ო **ტ**ი**კ**ტ**ი**კ**ი;**

ქა**ზ**მ**ა** **ჩ**ა**ცმ**ა**ზ**ე **მ**უ**დ**ა**მ**ი **ზ**რ**უ**ნ**ვ**ა,
Уკა**დ**რ**ი**ს**ო**ბ**ა, **ჯ**ა**ფ**ის **თ**ა**ნ**კ**ი**ლ**ი,
აშ**ი**ყ**ო**თ **დ**ე**ვ**ა, **ს**ულ **მ**ა**თ**თ**ან** **ხ**ტ**უ**ნ**ვ**ა,
Бრძ**ე**ლ**ი** **კ**უ**დ**ებ**ი**, **თ**მ**ა**—**ყ**ვ**ა**ვ**თ**-**ბ**უ**დ**ებ**ი;**

წელ**ი** **ნ**ა**ქ**ა**ჯ**ი, **ჭ**ინ**ჭ**ვ**ლ**ის **ნ**ა**მ**გ**ვ**ა**ნ**ი,
ჭუ**ჭ**-**ჭ**უ**ჭ**-**ჯ**ღ**უ**ბ**ებ**ი, **ს**ქ**ლ**ა**დ** **ნ**ა**ც**უ**დ**ებ**ი,
ძლ**ე**ი**თ**ილ-**ბ**ლ**ე**ს**ი**ლ**ი **პ**ი**რ**ი **დ**ა **ტ**ა**ნ**ი...
—**ა**ი **რ**ა **ზ**რ**უ**ნ**ვ**ა, **რ**ა **ს**ა**მ**ს**ა**ხ**ურ**ი,

Уკი**ს**რ**ებ**ი**ა**თ **ა**მ **დ**რ**ო**ს **დ**ე**დ**ებ**ს**ა,
აი **რ**ა**ზ**ე**დ** **ა**ქ**ვ**ს**თ **თ**ვ**ა**ლ**ი** **დ**ა **ყ**ურ**ი,**
მო**მ**ა**ვ**ლ**ის **მ**შ**ობ**ლ**ებ**ს **დ**ა **ი**მ**ე**დ**ებ**ს**ა!
ბრ**ც**ხ**ვ**ე**ნ**ო**დ**ეს**თ, **ქ**ა**ლ**ნ**ო**., **ა**მ **ჭ**ი**რ**ვ**ებ**ი**ს**ა,

ბრ**ც**ხ**ვ**ე**ნ**ო**დ**ეს**თ **ქ**ვ**ე**ყ**ნ**ის **თ**ქ**ვ**ენ **ა**ს**უ**ლ**ო**ბ**ა,
ბრ**ც**ხ**ვ**ე**ნ**ო**დ**ეს**თ **თ**ქ**ვ**ენ**ის **უ**მ**ე**ც**რ**ებ**ი**ს**ა,
რომ **ა**ღ**ა**რ **შ**ე**ბ**ჭ**ი**რ**ს**თ **ე**რ**ი**ს **წ**ყ**ლ**ულ**ო**ბ**ა!
ძრ**წ**ო**დ**ე**თ **ს**ა**ს**ჯ**ე**ლ**ს**ა **ი**ს**ტ**ო**რ**ი**ი**ს**ა,

იგ**რ**ძ**ნ**ე**თ, **რ**ომ **ბ**რ**ა**ლ**ი** **თ**ქ**ვ**ენ **დ**ი**დ**ი**ა,**
ბრ**წ**ა**მ**დ**ე**ს**თ, **რ**ომ **ბ**ე**დ**ი **შ**ვ**ი**ლ**ი**ს**ა, **ქ**მ**რ**ი**ს**ა
და **მ**თ**ლ**ა**დ** **მ**ა**მ**უ**ლ**ის **თ**ქ**ვ**ენ**ზ**ე**დ** **ჭ**ი**დ**ი**ა!**

ნ. დადიანი.

25 **სეპტემბერს**, 1880 **წ.**

ჰქონდა ამ შეკრებილებას. მე სრულიად დარწმუნებული ვარ, რომ ამის შემდეგ უმჯობესად წავა საქმე სწავლისა. სწავლება ისე წავა ჩვენ სახალხო შკოლებში, როგორც მიდიოდა და როგორი მაგალითებირ, თქვენ ნახეთ ამ შეკრებილებაზე. ეს იქმნება მარტო დროებით; როდესაც ჩვენი შედგენილი პროგრამმა იქმნება დამტკიცებული ვისგინაც ჯერ არს, მერე იმ პროგრამმით წავა სწავლა. ამასთან არ შემიძლია არ გამოუცხადო გულითადი მადლობა გარეშე საზოგადოების პირთაო, რომელთაც მხურვალე მონაწილეობა მიიღეს ამ ჩვენს შეკრებილების საქმეში და ბასში.

„იმედი მაქვს შემდეგ უმეტეს მონაწილეობას მიიღებენ ამისთანა საქმეებში და საიმედოა სწავლის საქმის შესახებ ჩვენ შევადგენთ ერთს დიდ ოჯახობას, სადაც ყველა ერთი-ერთმანერთის ხელის მოკიდებით უმჯობესად წავიყვანთ საქმეს...“

ამის შემდეგ ბ. სემიონოვმაც გამოუცხადა მადლობა შეკრებილებათ და გარეშე პირთა: მასწავლებელს მისთვის, რომ მათ კარგად შეუსწავლიათ თავის საგანი. რსაც ის არ მოელოდა და საზოგადოებას მისთვის, რომ ამისთანა დიდ საქმეში იღებს მხურვალე მონაწილეობას,

ხვალ ერთი გაკვეთილი იქმნება მიცემული. შემდეგ სემიონოვი კიდევ იტყვის ლექციას და შეკრებილება პარასკევს უნდა დაიშალოს.

ქუთაისის საზოგადოება, როგორც ამბობენ, სადილს უმართავს მასწავლებლებს და იმ პირთა, რომელნიც ამ შეკრებილებაში მონაწილეობას იღებდნენ.

დამსწრე.

თეატრი

ქართული წარმოდგენა

28 ენკენისთვეს.

რამდენათაც წარსული ოთხშაბათი წარმოდგენა მძიმე და ცოტა არ იყოს მოსაწყენი იყო, ერთი ორად იმდენად წუხანდელი იყო მხიარული, ცოცხალი, „მსუბუქი“ და საამო. თუ წარსულ ოთხშაბათს წარმოდგენიდამ გამოსულ ხალხს ათში ხუთს ეტყობოდა მოწყენა და მძიმე შთაბეჭდილება, მაგიერად წუხელ ერთს მაყურებელსაც ვერ ნახავდით, რომ სრული კმაყოფილება და სიტკბოება არ ჰქონოდეს სახეზე გამოხატული.

რას იზამ! ჩვენი საზოგადოება ჯერ კიდევ ნორჩია, ჯერ კიდევ არ არის ესრედ-წოდებულ სერიოზულ პიესების სმენას მიჩვეული. ჯერ კიდევ მხოლოთ მხიარულად დროს გასატარებლად და სიცილისთვის მოდის ის თეატრში. მხიარულება, სიმღერა, ხტუნვა, სიცილი, მოძრაობა, ცელქობა მოსწონს იმას სცენაზე...

ეს ამ გვარი მოთხოვნილება ჩვენის საზოგადოებისა სრულიად და ჩინებულათაც დაკმაყოფილა წუხანდელმა წარმოდგენამ.

წარმოადგინეს: ბატ. ს. ციფიანისაგან გადმოკეთებული სცენა—მონოლოგი „ნუ თუ არ მოვა?“ და თ. ილია ჭავჭავაძის „სტენები გლეხების განთავისუფლების დროს“; ანტრაქტში იყო დივერტისმენტი.

„ნუ თუ არ მოვა“ ერთ მოქმედებიანი და ერთ-მოქმედ პირიანი სცენაა, რომლის შინაარსი მდგომარეობს იმაში, რომ ერთი ახალგაზდა კაცი დანიშნულ დროს თავის საყვარელს მოელის და მოლოდინში ხან მთისას ლაპარაკობს, ხან ბარისას; წარმოადგენს—თუ როგორ მიიღებს, მოეალერსება ის თავის საყვარელს, როცა მოვა; მერე ფიქრობს ცოლის შერთვაზე და თითქო ყოველ კავშირს სწყვეტს ამ საყვარელთან; ხან უჯავრდება, ხან ისევ ურიგდება; ბოლოს დანიშნული ვადა რომ გადავა ეჭვს მიეცემა—ალბათ ახალი ვინმე გაიჩინაო, თითქმის გონება ეკარგება ამ ეჭვისაგან... ამ დროს უეცრად ხედავს ძირს დაგდებულს წიგნს, რომელშიაც საყვარელი სწერს, ბიძის-ცოლასთან მივდივარ ამაღამაო, შემოიარე და წამიყვანე... მხიარული გავარდება გარეთ საყვარლის მოსაყვანად, - და ამით თავდება ეს პატარა, ცოცხალი სცენა.

თუ როგორ მშვენიერად აასრულა ეს სცენა ბატ. ვას. აბაშიძემ ამის წარმოდგენა მარტო იქიდამაც შეგიძლიანთ, რომ თითქმის მთელი ერთი საათი იყო მარტო ის მოუშორებლად სცენაზე და ამ ერთი საათის განმავლობაში არა მგონია ვისმეს მოსვლოდეს თავში ის აზრი, რომ ნეტავი მალე გაათავებდეს და სხვა რამ ახალს დაიწყებდნენო. მთელი საათი რომ ერთმა მოთამაშემ „შეიპყრას“ საზოგადოების ყურადღება ისე, რომ არ მოაწყინოს თავი, თავის მწუხარება და მხიარულება იმასაც გამოაცდევინოს და ააღელვოს, ამისათვის პატარა ნიჭი და ჩვეულებრივი ხელოვნება როდი არის საჭირო მოთამაშისათვის.

დივერტისმენტში ყველა თითქო იმას სცდილობდა, რომ ერთმანეთისათვის გადაეჭარბებინა ხელოვნებითა და თავის „ნაჭერის“ კარგად შესრულებით.

ბატ. ავ. ცაგარელმა სთქვა თავის სცენები თფილისის ცხოვრებიდამ. ეს სცენები ჩინებულად, შეიძლება ვსთქვათ, ნიჭიერად არის დაწერილი. მაგრამ, იმედია ბატ. ცაგარელი არ გაგვიწყრება, რომ ვუთხრათ, რომ რამდენათაც ის ნიჭიერი დამწერი არის სცენებისა, იმდენათ სუსტი წამკითხავი. თავის დაჭერა არ იცის სცენაზე; ერთობ იმანჭება; როცა ტანისამოსში მოართულია, მიშინ კიდევ ჰო, შეიძლება ამ გვარად მანჭვა, მაგრამ როცა ფრაკით გამოდის სცენაზე, მაშინ თავის დაჭერა უფრო სხვა ნაირად უნდა.

ბაბუნიას ქალის ჩინებული ხმა, იმის სიმღერის მშვენიერი კილო ყველას გაგიგონიათ, ყველამ იცით; ამიტომ იმაზე არას ვიტყვით. მხოლოთ „ალმარ-ალმართ“-ის სიმღერა გაუფუჭდა, ისიც იმიტომ, რომ მეჭიანურეს არ სცოდნოდა ამის ხმა.

ბატ. ქ. ციფიანმა დაგვატკბო თ. რაფ. მრისთვის ლექსის („ბიძიასთან გაშოხუმრებ-“ იდამ) აზროვანად წაკითხვით.

ბატ. ვას. აბაშიძე სწორეთ გამოდგება კომიკურ კუპლეტების მთქმელად, მაგრამ ხეირიანი აკომპანიმენტი ეჭირება და კარგათაც დასწავლა ლექსებისა....

მაგრამ ყველაზე მომეტებული ტაში და ყურადღება საზოგადოებისაგან დივერტისმენტ'ში, დაიმსახურა, და დაუმსახურა სამართლიანადაც, თ. აკაკი წერეთელმა თავის მშვენიერ ლექსების მშვენიერად წაკითხვით. განსაკუთრებით ლექსი „არ მომკვდარა, მხოლოთ სძინავს!“ ისეთის აღტაცებითა და გრძნობით სთქვა, რომ როცა გაათავა, თეატრში ერთი ისეთი საშინელი გაუწყნარებელი ტაშის კვრა, „ბრავო“-ს ძახილი, სკამების ბრახუნი და გრიალი შეიქნა, რომ თეატრის პატრონი რომ ყოფილიყო იქ, უეჭველია, იტყოდა:

„ვსთქვათ აკაკი წერეთელი კარგათ ამბობს, მაგრამ ჩემმა სკამებმა რა დააშავეთ!“

თ. ილ. ჭავჭავაძის „სცენაში“ როგორც მოგეხსენებათ, ორი უმთავრესი როლია: ბლახაჭრიაშვილისა და აზნაურის ქვრივისა; პირველს თამაშობდა ბატ. ქ. ციფიანი; მეორეს ბაბუნიას ქალი. ერთმაც და მეორემაც სწორეთ ის პირები დაგვიხატეს, რა პირების დახატვაც, უეჭველია, ავტორს ჰსურდა. დიდის სიამოვნებით შევნიშნავთ, რომ ბაბუნიას ქალს ამ როლში სრულიად არ ეტყობოდა გადაჭარბება და მეცადინეობა, რომ უთუოდ მაყურებლები გავაცინოვო, უბრალოთ თამაშობდა და უბრალო თამაშში სჩანდა იმის ნიჭი და ხელოვნება...

„დროების“ კორესპონდენცია

—

ქუთაისი, 25 ენკენისთვეს. როგორც იქნა მოვესწარით დღევანდელ დღეს და მოუთმენელად მივაწყდით ქუთაისის ოლქის სასამართლოს კარებს; ჯერ არ იყო კიდევ 8 საათი, მაგრამ ჩვენი ოლქის სასამართლოის პატარა ზალისათვის საკმაოდ იყო ხალხი შეკრებილი, რომელთ რიცხვთა შორის ნახავდით სხვა-და-სხვა ტომის და რჯულის ხალხს ორივე სქესისას; დროს განმავალობით ამათ რიცხვს სულ ემატებოდა. ემატებოდა აგრეთვე ამათ მოუთმენლობას, რადგან აგერ 10 საათია და ზალის კარები არ გაუღიათ; რასაკვირველია, ვისაც აქვს „პროტექცია“ და ჰყავს ნაცნობი ან ნათესავი სასამართლოში მსახური, მეორე გზით შემოატაროს და ზალაში თავი ამოაკერევინეს, იმ გზით, სადაც წაწერილია, რომ უცხო... ბირებს ამ ზალაში შესვლა აღეკრძალებაო...

როგორც იქნა 11 საათის ნახევარზედ კარები გაიხსნა და ერთ წუთას ჩვენი პატარა ზალა აივსო.

ვერ წარმოიდგენთ, როგორ მოუთმენელად მოელოდა ხალხი, თუ როდის შახედავენ იმას, ვისის წყალობითაც იყვნენ აქ თავ-მოყრილი.

11 საათზე და 10 მინუტ'ზე მსაჯულები შამოვიდნენ. ხალხში სიჩუმეა. ყველანი იმ კარებისაკენ იცქირებიან, სადაც გავიდა პრისტავი ბრალდებულის შემოსაყვანად...

რამოდენიმე წუთის შემდეგ კარებში გამოჩნდება ხიშტიანი სალდათი; მას თან მოჰყვება თავ-ჩაღუნული, დაღონებული, შავის ტანისამოსით წმინდათ ჩაცმული, გიშერივით სქლად შემოსილი გრძელი წვერით ყმაწვილი კაცი, რომელსაც თან მოსდევს მეორე ხიშტიანი სალდათი. ყმაწვილი შევა თავის ალაგას და სახით მიექცევა მსაჯულებისაკენ.

თავსმჯდომარე გამოჰკითხავს მას მისს ვინაობას. ამის პასუხისაგან სჩანს, რომ ეს არის ღვინიაშვილი, ქუთაისის სასულიერო სასწავლებლის მასწავლებელი „მგონია 30 წლისაო“.

ამ კითხვის შემდეგ წაიკითხეს მოწმეთა სია, საიდამაც აღმოჩნდა, რომ არ გამოცხადებულან დაბარებაზედ სამი თუ ოთხი პირი, თუ უწყების გაუგზავნელობისა და თუ ავათმყოფობის მიზეზის გამო.

ბ. ლიდოვმა (პროკურორია) ამ პირების მოუსელელობა არ ჰყო საქმის გარჩევის დამაბრკოლებელ მიზეზათ და ითხოვა, საქმის განხილვა განვაგრძოთო.

დაეკითხენ დამნაშავეს და დამცველებს (ბ.ბ. ჭიქოძე და ციხომიროვი არიან). იმათ წარმოუდგინეს მსჯელებს საქმის გარჩევის სხვა-და-სხვა დამაბრკოლებელი მიზეზები ზემოხსენებულს მოწმების მოუსელელობისა გამო, რომელთ შორის ისინი ჰპოებენ ისეთ პირებს, როგორიც ნიკო მრევლიშვილი, რომელიც ოთხი თვე ერთად სცხოვრობდა დამნაშავესთან და რომელსაც კარგათ და ცოცხლად შეუძლია დაგვიხატოს თავის ამხანაგის უკანასკნელი დროის უმთავრესი შემთხვევაებიო; ამას გარდა დარისპან ჭიჭინაძე, რომელიც, როგორც ამბობს დამცველი, მოუშორებლად იყო მიცვალებულთან და დაწვრილებით იცის მისი მდგომარეობა და მოქმედება და ცხადათ განგვიმარტებდა აქ თავის წინეთ ნათქვამს სიტყვებს, შესახებ მიცვალებულის ცხოვრებისა.

პროკურორი მაინც თავის აზრისა იყო და თხოულობდა, რომ საქმე ნუ გადაიდებაო.

ბარდა ამისა დამცველებმა აღძრეს მეორე კითხვა, რომ ღვინიაშვილმა ეს საქმე მოახდინა არა თავის ჭკუაზედ მყოფმა, რომლის ასახსნელად და დასამტკიცებლად ისინი სთხოვდნენ სასამართლოს გამოეწვიათ საკითხავად,

როგორც მოწმები, ბ.ბ. ექიმები რუნოვი და ნავაცკი; პირველ ამათგანმა, როგორც აქაურ საპყრობილის ექიმმა, კიდეეაც გამოაცხადა თავის აზრი გაზეთ „კავკაზში“ ამ საქმის თაობაზედ.

მოსამართლენი გავიდნენ ამ კითხვების გარდასაწყვეტლად მეორე ოთახში და შემდგომ ერთის საათისა გამოვიდნენ და გამოიტანეს გარდაწყვეტილება, რომლის შინაარსი უკვე გაცნობეთ დღესვე ტელეგრამმით შემოკლებით.

რადგანაც უმთავრესი მოწმეები ამა საქმისა არ გამოცხადდნენ, ამისათვის სასამართლო ვერ რაცხს შესაძლებელად გაგრძელოს საქმის გარჩევა. გარდა ამისა სასამართლომ გამოაცხადა აგრეთვე, რომ დამცველების აზრი შესახებ ლვინიაშვილის ჭკუაზედ სისუსტისა ადრე არისო; და ექსპერტების და მოწმეების დაბარება, თუ საქმის გამოკვლევა გვიჩვენებს საჭიროთ, შემდეგაც შეიძლებაო.

ამით გათავდა დღევანდელი სხდომა და საქმე გადაიდვა, რისთვის, არ ვიცით.

*

წერა-კითხვის საზოგადოება

ჩვენ გვთხოვეს მივსცეთ ადგილი ჩვენს გაზეთში ყოველსავე გადაწყვეტილებას, რომელსაც მიიღებს „წერა-კითხვის გამავრცელებელი საზოგადოების“ მმართველობა. სიამოვნებით ვასრულებთ ამ თხოვნას, რომლისათვისაც ცალკე რუბრიკასაც ეხსნით ჩვენს გაზეთში.

27 ამ თვეს მმართებამ დაამტკიცა:

1) ქანდრაქტი, რომლითაც საზოგადოების სეკრეტარი შეეკრა ბ. ბაბანასოვს თბილისის სახალხო სკოლისა და კანცელიარიისთვის საჭირო სახლის დაქირავებაზედ, წელიწადში 750 მ.

2) ზორის სამოსწავლო სემინარიის შუამდგომლობით, ექვსს საზოგადოების სტიპენდიანტებს ზორში დაენიშნა წიგნების საყიდლად რვა-რვა მან. წლის თავზე.

3) ბადასწყვიტა იყიდოს ზ. ჭიჭინაძისაგან 145 მან. ქართული წიგნები სახალხო სკოლებში დასარიგებლად.

5) დაამტკიცა ქუთაისის საანაურო სკოლის მასწავლებლად — ლავრენტი დავითის ძე აღლაძე რაჭის ორ-კლასიან სასწავლებლის ზედამხედველი.

საზოგადოების ახალი ადრესი: **Тифлисъ. Канцелярія Общества Распространенія грамотности среди грузинъ. Саперная улица, № 41.**

განცხადებანი

ისყიდება: სახლი, ბალჩით, და 450 საქენის დერეფნით, გამოლა მხარეს ვერისას მაღლობზედ, პამიატნიკის მარცხენა მხარეს, პოდპოლკოვნიკის ტერსტეფანოვისა; ამის და გარდა ისყიდება იქვე სახლთან მიწა 1000 საქენი ერთად და ნაჭრათაც.

3—2

სოლოლაკზე, სადოვის ქუჩაზე, მელიქოვის სახლში, № 43 არის

გასაქირავებელი

სადგომი

ხუთი ოთახი, თავის სამზარეულოთი, სარდაფით და სხვა მოწყობილობით. ქირავდება წელიწადში **ოთხას-ოცდა-ათ** (450) მანეთად. დაწვრილებით პირობების შეტყობა მსურველს შეუძლიან იქვე, სახლის პატრონთან.

5—2

სამშაბათს, 30 სექტემბერს, ერევნის მოედანზე აუქციონის ვაჭრობით **გაისყიდება 8 ცხენი დროგებითა და თავის საჭირო მოართულობით.**

2—2

ციტრატ - მაგნეზია — წყურვილის მოსასპობელად

მოიკითხეთ ინგლისის მაღაზიაში.

(25—23)

ამ ენკენისთვის 27-იდამ, დილის 10-თი საათიდამ მუდამ დღე, უქმეების გარდა, იქნება **გასყიდვა კონიაკნის** და **გასტრონომიურის** საკონლის მაღაზიიდამ, რომელიც გაკოტრებულ ვაჭრებს **ი. და ე. ჯაჯულაზოვებს ეკუთნოდათ.** საქონელი გაისყიდება ცალ-ცალკე და თავისუფალის ფასით და დაფასებაზე უფრო იაფ ფასად. მაღაზია იმყოფება ბოლოვინის პროსპექტზე, თ. ივ. მუხრანსკის სახლებში.

ნაფიცი ექსპერტები ა. სტეფანოვი. ბ. იაკულოვი.

(4—3)

ახალი გამოფენა

ოთხი თვის მოქმედების ნაყოფი

„ფილოქსერის და ამხ.“ ფოტოგრაფიისა

(საგანგებოდ აშენებულს სახლში)

ბოლოვინის პროსპექტი, თ. ი. ზუბალოვის სახლი თფილისის ქრების გვერდით, ყოველ-დღე დილის 9 საათიდამ საღამოს 8-მდე.

10—6

პატენტიანი შოტკები

თმებისათვის 1 მ. 50-დამ და ცხენებისათვის 1 მ. 75-დამ; ეკვილები **სახურავებით** 2 მანეთიდამ; **სარძეგვ** 30 კაპ.; **რუმკები** 5 კ.-დამ; **ფილტრები** (წყლის დასაწმენდი) 3 მ-დამ და ვედრება 1 მან-დამ; **თეფშები** 2 მ-დამ ინიდუკ; **შოკოლადის** კანფეთები 20 კ-დამ თითო ფუთი და სხვ. **ინგლისურს მაღაზიაში.**

(100—62)

ინგლისის მაღაზიაში მიღებულია ფეკოლადი და კაკაო ფრაი.

(20—4)

ზაქარია ჭიჭინაძის წიგნის მაღაზიაში (ალექსანდროვის ბაღთან რუსის საყდრის გვერდით)

იყიდება მარი ივანეს-ძის

ბროსსეს

სურათები, თითო 30 კ. ამ სურათებისაგან შემოსული ფულით გამოიცემა თვით ბროსსეს ზგერთი სტატიები, რომელიც ფრანცუზულის ენიდამ ქართულად ნათარგმნია.

გარეშემცხოვრებელთათვის ადრესი:

Въ Тифлисъ въ книжный магазинъ Зах. Чичинадзе.

(10—7)

ინგლისის მაღაზია

Maison de confiance

შეადარეთ ფასი—1 მ. 10 კ. მოხეოვის ფასი—1 მ. 40 კ.

— — —1—20	— —1—60
— — —1—40	— —1—80
— — —1—60	— —2— „
— — —1—80	— —2—50
საუკეთესო—2— „	— —3— „

იქვე ისყიდება სხვა საქონელიც: თოფები, რევოლვერები, კრაოტები, ჭურჭელი, ჩაიდნები, გასაღებები, დანები, კოვზები, ტაშტები, კალმები, ქაღალდი, შოკოლადი, კაკაო, კანფეტები, მურამები, მაგნეზია, უნაგირები, კლეიონკა, წინდები—კაცის და ქალის, ხელ-სახოცები, მაკინტოშინ კალენკორი—სულ ყველაფერი 25-დამ 50 პროცენტით უფრო იაფად, ვიდრე სხვა რომელსამე მაღაზიაში.

ვინც ქალაქს გარედამ 25 მანეთიდამ 1000 მანეთამდინ საქონელს გამოიწერს, გასაგზავნს არაფერს არ დის.

(100—41)

ქუთაისის გიმნაზიის პედაგოგიური რჩევა ამით აუწყებს, რომ 28 აგვისტოს და 4 სექტემბრიდგან ამ 1880 წლის ჟურნალის დადგენებით მოიწოდებიან გიმნაზიის პანსიონში დაცლილს ადგილებზე შემდგომნი კანდიდატები:

1) **გრიგოლ ნიჟარაძე,** თ. ი. ნიჟარაძის-ძე, ქუთაისის უეზდის სოფლის მაღლაკისა, რომელიც მიიღება მოსამზადებელ კლასში.

2) **ბაგრატ ქუთათელაძე,** აზნაურიე ივანე ქუთათელაძის - ძე, ქუთაისის უეზდის, დაბა-ხონისა, მიიღება მოსამზადებელ კლასში.

3) **ირაკლი ჩინჩალაძე,** აზნაურის სპირიდონ ჩინჩალაძის-ძე, შორაპნის უეზდის, სოფლის ქინოტისა, მიიღება მესამე კლასში.

4) **ასლან ყდენტი,** აზნაურის ანტ. ქლენტის-ძე, შორაპნის უეზდის, სოფ. ქვა-ციხისა, მიიღება მესამე კლასში.

5) **ისაკ კალანდარიშვილი,** აზნაურის ხოსია ქალანდარიშვილის - ძე, ოზურგეთის უეზდის, სოფლის ქვირიკისა, მიიღება მეოთხე კლასში.

6) **კონსტანტინე წერეთელი,** აზნაურის დიმიტრი წერეთლის-ძე, რაჭის უეზდის სოფლის ჯვარისისა, მიიღება მეოთხე კლასში.

7) **ნოე გეგეჭკორი,** ქვრივი, მატრონა ბეგელაშვილის-ძე, ქუთაისის უეზდის, სოფლის მესხეთისა, მიიღება მეორე კლასში.

გარდა ამისა რჩევა საჭიროდ სთვლის წინათვე გამოაცხადოს, რომ მალე მოიწოდებიან იმათთანვე სიაში დაახლოებულნი, აღნიშნულნი კანდიდატები, რომელთაც წლოვანებით ნება აქვსთ პანსიონში შემოსვლისა. იგინი არიან შემდგომნი:

1) **ლოხვინაზ ჩიკვაიძე,** აზნაურის ომმა ჩიკვაისის-ძე, რაჭის უეზდის სოფლ. სხვავისა.

2) **გიორგი ჩხეიძე,** აზნაურის ბახვა ჩხეიძის-ძე, ქუთაისის უეზდის, სოფლის ოფჩისა.

3) **ისიდორე გიორგობიანი,** სპირიდონ ზიორგობიანის-ძე, რაჭის უეზდის, სოფელ. ზორის-უბნისა.

4) **მისაელ დევდარიანი,** აზნაურის სპირიდონ დევდარიანის-ძე, შორაპნის უეზდის, სოფელ. ხარაგოულისა.

(3—3)

შენიშვნა

რადგან მოელს ქვეყანაში გამოჩენილი და მიღებული წამალი. თმის გასამაგრებელი

მაკ - მასტერი

ერთობ ბევრი ისყიდება, ამის გაძლ **ინგლისის მაღაზიაში** ეს წამალი ეზღა 2 მაეთად ღირს.

(100—57)

Дозволено цензурою. Тифлисъ 29 Сентября 1880 г. Типографя Меликова გამომც. ს. მელიქიშვილი. რედაქტორები ილ. ჭავჭავაძე და ს. მესხი